

ВПЛИВ РОЗТАШУВАННЯ ТЕПЛООВОГО ДЖЕРЕЛА НА ОБРОБЛЮВАНІЙ ПОВЕРХНІ НА ЇЇ ТЕМПЕРАТУРУ

Войтов М.С., Матюха П.Г. (каф. МВ, ДонНТУ, м. Донецьк, Україна)

Температура на оброблюваній поверхні при шліфуванні впливає на фізико-механічні властивості поверхневого шару та точність оброблення, тому цьому питанню приділяється достатньо уваги дослідниками. В той же час, при визначенні температури на оброблюваній поверхні, як правило, не враховується розташування на ній теплового джерела. [1,2]

Метою роботи є дослідження впливу розташування теплового джерела на оброблюваній поверхні на її температуру при плоскому глибинному шліфуванні з використанням програми ANSYS.

Вхідними даними для розрахунку температури є: характеристика шліфувального круга, а саме теплофізичні властивості зв'язки і надтвердого матеріалу, геометричні розміри деталі і режими оброблення. Глибинне шліфування швидкорізальної сталі Р6М5Ф3 кубонітовим кругом на металевій зв'язці 1А1 250x76x15x5 КВ 100/80-4-М1-01 виконується на режимах [3,4] – швидкість круга $V_k = 30$ м/с, поздовжня швидкість столу $V_{cm} = 0,1$ м/хв, глибина шліфування $t = 0,5$ мм. Шліфування виконується без охолодження. Теплофізичні властивості компонентів шліфувального круга і деталі, що оброблюється, наведені в табл. 1 [5,6]. Зв'язка круга складається зі сплаву міді (77%) і олова (23%).

Таблиця 1. Теплофізичні властивості компонентів шліфувального круга та оброблюваної деталі

Компоненти ШК та оброблюваної деталі	Коефіцієнт температуропровідності, м ² /с	Коефіцієнт теплопровідності, Вт/м·°С
Кубоніт	-	41
Олово	-	67
Мідь	-	361
Сталь Р6М5Ф3	$4,1 \cdot 10^{-6}$	19,5

Для визначення доли тепла, що йде в оброблювану деталь, використовується коефіцієнт вводу α_g , який знаходиться за формулою [7]

$$\alpha_g = \frac{1}{1,25 \frac{\lambda_k}{\lambda_d} \sqrt{\frac{a_d}{hv}} + 1},$$

де λ_d - коефіцієнт теплопровідності деталі, Вт/м·°С ;

λ_k - коефіцієнт теплопровідності круга, Вт/м·°С ;

a_d - коефіцієнт температуропровідності деталі, м²/с;

h - середній радіус площадки контакту зерна с виробом, м.

Для визначення розподілу температури в середовищі ANSYS, необхідно знати щільність теплового потоку (рис. 1), що виникає при шліфуванні, який треба прикласти до поверхні заготовки і переміщувати її, тим самим імітувати теплові явища, що виникають в процесі оброблювання.

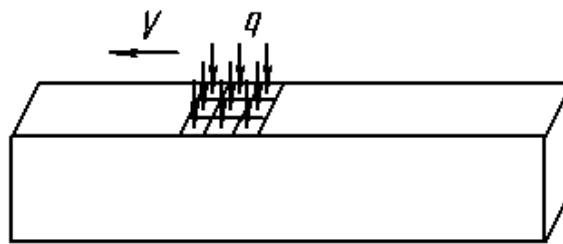

Рис. 1. Теплова схема плоского глибокого шліфування

Процедура проведення теплового аналізу в середовищі ANSYS містить наступні основні етапи:

- визначення типу аналізу;
- задання фізико-механічних властивостей оброблюваного матеріалу;
- побудова оброблюваної моделі зразка;
- розбивка твердотільної моделі на кінцеві елементи;
- задання граничних умов і проведення розрахунку;
- перехід на аналіз міцності;
- закріплення зразка і проведення розрахунку;
- обробка результатів.

Після послідовного виконання зазначених етапів, на основі отриманих результатів значень температур, побудований графік розподілу температур в зразку в залежності від місця знаходження джерела теплоти (рис. 2).

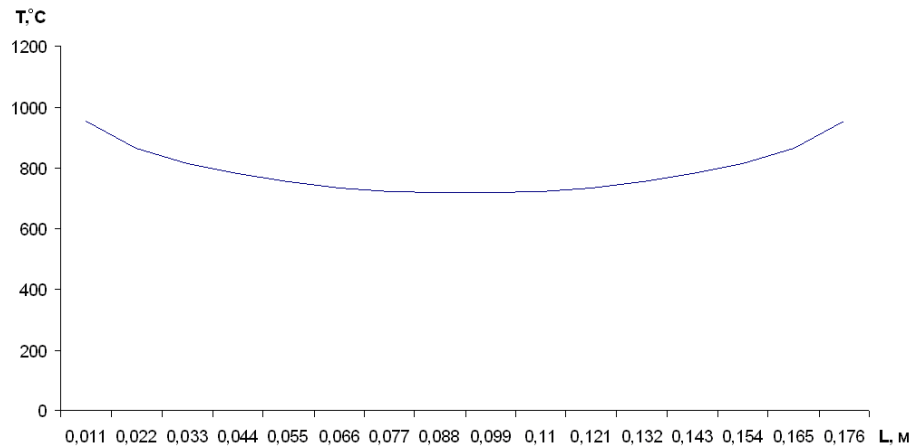

Рис. 2. Графік розподілу температури в залежності від місця знаходження джерела теплоти

Як видно з рис. 1, максимальна температура виникає на початку і кінці зразка, що визвано меншим об'ємом металу, в якому може розповсюджуватися тепло (рис. 3).

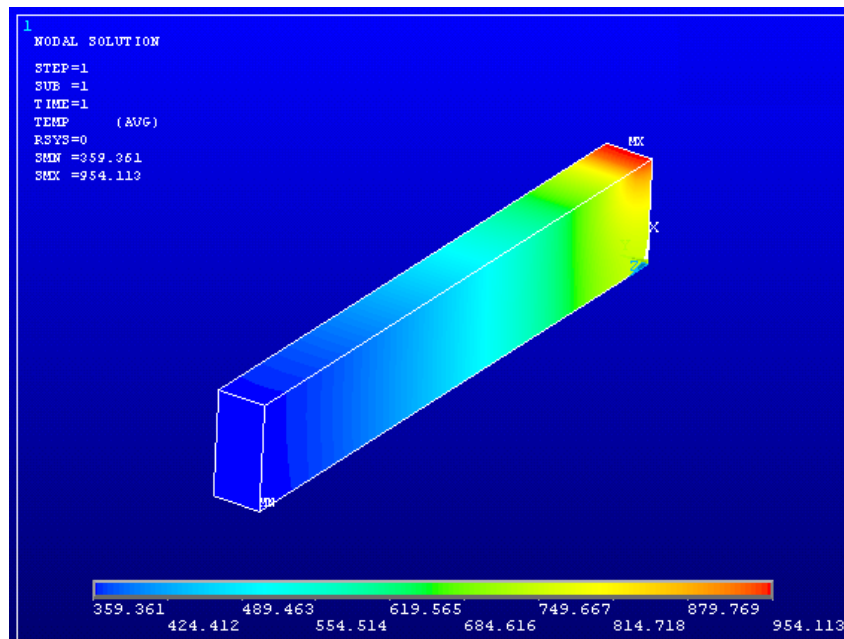

Рис. 3. Розподіл температури на початку зразка

Мінімальна температура виникає посередині зразка, тому що тепло може розповсюджуватися в обидві сторони і тому його концентрація біля джерела тепла зменшується (рис. 4).

Таким чином температура зразка, при знаходженні джерела тепла на початку і в середині деталі, в умовах дослідження відрізняється на 33%, що потрібно враховувати при назначенні режимів, тому що це може вплинути на якість оброблюваної поверхні.

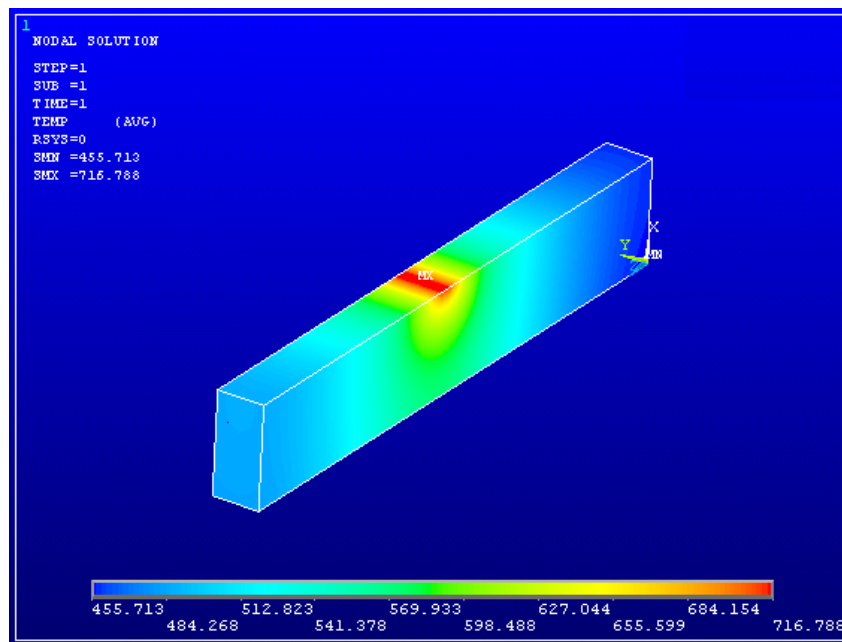

Рис. 4. Розподіл температури в середині зразка

Дослідимо, як ця різниця температури буде впливати на точність оброблення. Враховуючи те, що максимальна різниця температур виникає при знаходженні джерела теплоти на початку і середині зразка, дослідження теплових деформацій проведемо для цих двох положень джерела теплоти. Для цього закріплюємо деталь по нижній поверхні від пересування в усіх напрямках, тобто імітуємо магнітну плиту.

На точність обробки будуть впливати температурні деформації в вертикальному напрямку, тобто в напрямку шліфувального круга, тому при дослідженні будемо враховувати деформації тільки в напрямку осі x . Спочатку розглянемо варіант, коли джерело теплоти знаходиться на початку зразка (рис. 5)

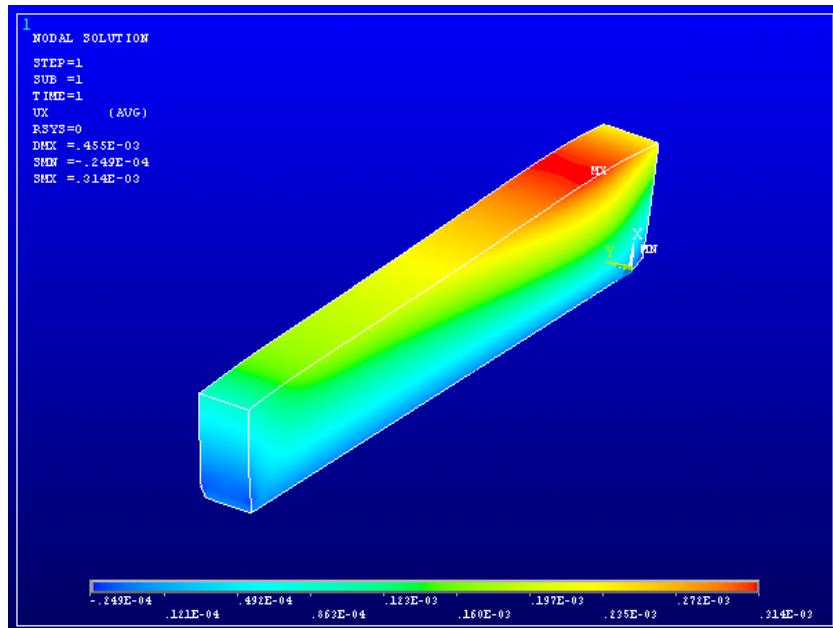

Рис. 5. Температурні деформації зразка

Максимальна деформація в напрямку осі x складає 0,314 мм, що значно перевищує допуск на розмір при чистовій обробці. Тепер перемістимо джерело теплоти на середину зразка, і визначмо деформації (рис. 6)

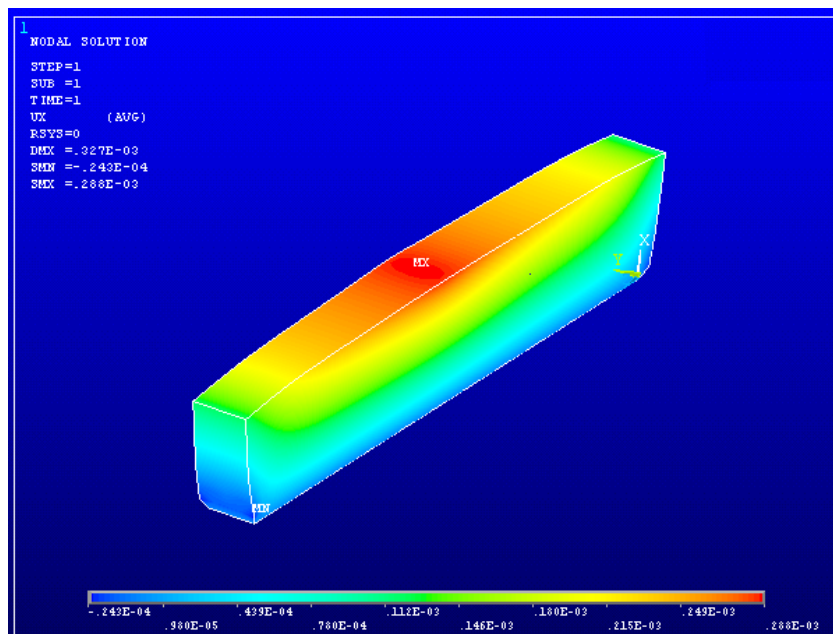

Рис. 6. Температурні деформації зразка

В цьому положенні джерела теплоти, максимальні деформації в напрямку шліфувального круга складають 0,288 мм, що теж перевищує допустимі.

Отже, різниця між максимальними температурними деформаціями складає 9%, що може визивати вгнутість поверхні, внаслідок чого, в місцях з максимальними деформаціями буде зрізатися більше металу і після охолодження в цих місцях буде зменшуватися лінійний розмір.

Висновки:

1. Температура на початку і в кінці зразка перевищує температуру в середині зразка на 33%.
2. Температурні деформації на початку і кінці зразка перевищують температурні деформації в середині зразка на 9%, що призводить до випуклості обробленої поверхні.
3. При визначенні критичної температури на поверхні зразка, під час призначення режимів плоского глибинного шліфування, необхідно враховувати місце розташування теплового джерела на оброблюваній поверхні.

Список літератури: 1. Маслов Е.Н. Теория шлифования материалов/ Е.Н. Маслов. - М.: Машиностроение, 1974. – 320 с. 2. Сипайлов В.А. Тепловые процессы при шлифовании и управление качеством поверхности/ В.А. Сипайлов – М.: Машиностроение, 1978. – 167 с. 3. Глубинное шлифование кругами из сверхтвердых материалов/ И.П. Захаренко, Ю.Я. Савченко, В.И. Лавриненко. – М.: машиностроение, 1988. – 56 с. 4. Глубинное алмазное шлифование/ Е.С. Землянский, И.С. Накул. – К.:УкрНИИНТИ, 1969. – 14 с. 5. Резников А.Н. Теплофизика процессов механической обработки материалов/ А.Н. Резников - М.: Машиностроение, 1981. – 279 с. 6. Новицкий Л.А., Кожевников И.Г. Теплофизические свойства материалов при низких температурах// Справочник. - М.: Машиностроение, 1975. – 216 с. 7. Сипайлов В.А. Тепловые процессы при шлифовании и управление качеством поверхности/ В.А. Сипайлов – М.: Машиностроение, 1978. – 167 с.